

OM DOPET

Den kristna vägen in i gemenskap med Gud och de troendes gemenskap kan liknas vid ett äktenskap, och denna liknelse kan ses genom hela den bibliska och efterbibliska traditionen. Men innan vi går in i denna liknelse, är det värt att notera att denna struktur speglas redan i Israels historia: Israels barn gick genom Röda havet efter uttåget ur Egypten, vilket aposteln Paulus i 1 Kor 10:1–2 tolkar som ett slags dop "i molnskyn och havet". Efter detta dop började deras vandring mot det förlovade landet – en bild för den kristna vandringen efter dopet.

Omvändelse, kallelse till tjänst och utgivande av den helige ande

I samma anda ser vi att Jesu dop fördjupar förståelsen av Johannes omvändelsedop. Johannes döpte med vatten till omvändelse, men profeterade att den som kommer efter honom skulle döpa i helig Ande och eld (Matt 3:11). När Jesus, som var utan synd, lät sig döpas av Johannes, var det inte för att omvända sig utan som en lydnadshandling. Detta dop var en invigning i hans offentliga tjänst – en förebild för varje troende som i lydnad låter sig döpas. Den helige Ande visade sig över Jesus i form av en duva i samband med hans dop – inte för att Jesus inte redan hade Anden, utan som en bekräftelse för omvärlden på att detta var Guds Son och att hans tjänst nu började.

Att Jesus själv, trots att han var syndfri, döptes ger oss en djupare förståelse av varför även vi döps: inte enbart som en bekännelse på en omvändelse i tro, utan även som en handling i lydnad, vilken Gud svarar på genom utgivandet av den helige Ande. På så sätt är dopet både början på och bekräftelsen av ett liv i helgelse, trohet och tjänst i det nya förbundet med Kristus.

Den helige Ande kan i vår liknelse förstås som vigselringen vid ett bröllop – ett tecken på att man nu, i trohet och lydnad, går in i sin tjänst och relation med Gud.

Dop föregår nattvard

Denna ordning – omvändelse, tro, dop, mottagande av den helige Ande och sedan deltagande i nattvarden – var också normen i den tidigaste kyrkan. Den liknar äktenskapsprocessen: omvändelsen är som förlovningen, ett uttryck för vilja och hjärtats vändning. Dopet är som bröllopet – en offentlig handling som bekräftar förbundets början. Den helige Ande är vigselringen – beviset på att man nu tillhör Herren och är del i hans kropp. Nattvarden är det innerliga umgänget i detta äktenskap – den djupaste gemenskapen, där Kristus förenas med sin kropp, som en förebild till den slutliga föreningen i himlen vid "Lammets" bröllop.

Denna struktur återspeglas tydligt i Apostlagärningarna och i urkyrkans texter, t.ex. Didache (ca 90–120 e.Kr.) som talar om dop efter undervisning och omvändelse. Inga exempel på spädbarnsdop finns där. Justinus Martyren (ca 150 e.Kr.) beskriver också dopet som något som föregås av undervisning och personlig tro.

Dop av barn

Irenaeus (ca 180 e.Kr.) är den förste kyrkofadern som tydligt nämner spädbarnsdop. Hans resonemang är dock mer inkarnatoriskt än sakramentalt, vilket gör det oklart om han verkligen förespråkar spädbarnsdop i modern mening. Irenaeus hänvisar till att hans läromästare, biskopen av Smyrna, Polykarpos, sade att han hade tjänat Herren i 86 år. Det kan antyda att Polykarpos blev döpt som spädbarn – men detta är osäkert, inte minst eftersom hans exakta födelseår är okänt. Det kan också betyda att han räknade sin tjänst från sin första medvetna tro. Och även om han skulle ha blivit döpt som spädbarn, är det inte säkert att det var norm – det kan ha varit ett undantag.

Det viktiga blir då frågan: bör vi bygga vår undervisning, våra doktriner och våra ritualer på norm eller på undantag? I den tidigaste kyrkan fram till omkring 130–150 e.Kr. verkar det tydligaste mönstret vara troendedop efter omvändelse. Barn sågs snarare som redan tillhöriga Guds beskydd, tills de själva kunde omvända sig och tro. Detta synsätt är logiskt: Gud tar hänsyn till vår mognadsgrad. Barn kan inte fatta rationella beslut, men Gud är som en god förälder – han håller sin hand över barnet tills det självt är redo att svara i tro. Denna modell har stark implicit biblisk grund – t.ex. i texterna där Jesus välsignar barnen men aldrig döper dem (Mark 10:13–16).

Sammanfattning

Sammantaget tyder både Skriften och de tidiga kyrkliga vittnesbörden på att det ursprungliga mönstret var troendedop – en medveten lydnadshandling efter omvändelse och tro. (Apg. 2:38) Spädbarnsdopet nämns först hos Irenaeus, systematiseras först senare och bör därför förstås som ett avsteg från detta mönster, snarare än som en norm. Därför är det både teologiskt och historiskt naturligt att dopet i vår tid följer samma väg som i den första kristna gemenskapen: en medveten handling i tro och lydnad.